

Kiss Székely Zoltán

Csak fehérbe öltözötte

Próbáljuk meg nagyképűség nélkül elképzelni a hatvanas évek elején, május elsejei Vásárhelyen egy bolyais kissrác világra-ébredését, akivel mást sem akartak láttatni, csak vöröset meg trikolorot. Tanár apja és tanító nagyapja előzetes „vétkei” miatt a megfélemlített család, óvva az új nemzedéket, még népdalt, még cigánynótát sem mert énekelni. Egyáltalán énekelni sem mert. Inkább csak hallgatott. *(Azóta sem énekelek. Nem tudok énekelni hangos szóval ma sem. Farkasüvöltést forrasztott a torkomra a keserűség.)* S mást se hallgathatott, csak az „Áldunk büszke Romániát”. *(A díszteremben KISZ-gyűlésen rúgatták ki velünk azt a nagyszájú nagydiákot, kinek csak annyi bűne volt, hogy éjszakánként a Kossuthon meghallgatta az „Isten, áldd meg a magyart”. A Harap-gyereket meg csak azért kellett megaláznunk, mert Izraelbe vándorolt ki. A szüleivel. – Azóta sejtem, hogy a való világunkban mit jelent fehér szerecsennek lenni. Emlékszem: akkor lázadtam először. Tüntetően Mengyelejev oroszról fordított életrajzát olvastam titokban azon a „díszgyűlésen”. Naiv ellenszegülés az igazságtalanság-korbáccsal szemben. A mintadiák lappangó ellenállása. Mert másképpen nem maradhattam volna meg őseim által felépített iskolámban.)*

Ahogy kibomlottak a szélben, a Városháza vígan harsogó szekrénynyi hangszórói előtt azok a zászlók! Akkor mindig fújt kissé a szél a Nagyállomás felől. *(A Kombinát narancsvörös rókafarkát az égre még nem lázálmodta senki sem, s a gólyák még versenyt repültek a Repülőtér vitorlásaiival.*

KISS SZÉKELY ZOLTÁN (1951), biológus, kutató tanár, tudománypopularizáló író. Első verseskötete: *Az anyanyelvi keresztje* (2015).

Mindig is vágyakoztam repülni, de a tiltás szigora visszatartott. Tudva tudtam, hogy megbélyegzett ember fia nem repülhet szabadon, még vitorlással sem Vásárhely békés kék egén...)

Ahogy azt figyeltük, hogyan próbamenetelnek az ünnepi felvonulásra készülve az iskolapályán a felsős diákok.

Csak az ünnepi felvonulásokra készült egyenruhában.

Fehér tornászpantalló, rövid ujjú hófehér ing.

Munka hadának a lépte dobog,	Repülj te lángoló, tűzszínű zászló,
Zendülő ének az égre lobog,	Vezess az éjek éjén át,
Hajnali fényözön földre leszáll,	Vezess a harcra, sok sápadt arcra,
Kézben a kéz és vállhoz a váll!	Derítsd a hajnal bíborát!

Csak májusban vonultak így: csak piros zászlók alatt.

Augusztusban a háromszínű volt a kötelező divat.

Alig vártuk, hogy mi is csak fehérbe öltöztöten...

(Délutánra a népiünnep a Somostetőre hívogatta az elszabadultan sört vedlő Flekkenburg lakóit.)

Aztán évről évre egyre több felsős diák betegedett meg augusztus huszonharmadikára. De a kötelező 16×16 zászlóvivőre szüksége volt a Pártnak. A kisebbekre is sor került hát. Elég magas voltam, és erős, hogy kitarított kézzel vinygék én is szélcibálta zászlót a diákok falanxában.

Száll a dalunk, szava ég fele tör,	Lépj te a helyükbe, szítsad a lángot,
Lánokban az építő harcos ököl	És döngesd bátran a falat,
Fáklyavivők kezén csörög a bilincs,	Vagyunk egy jobb rend hű katonái,
Izzik a tűz, de ki szítsa, ma nincs.	S leszünk a győztes élcsapat.

Ám akkor már falanszter volt. Hát én is... megbetegedtem.

Negyedszázadnyi idő multán – sörösüvegeket gyűjtöttem a Somostetőn majális után. Kellett a pénz.

Pedagógus munkanélküli voltam, két kis-

gyerekekkel. És éppen hazaáruoló, mert gyermekem sikeres orvosi kezelése reményében áttelepedésemet kértem.

Akkor adtam el az Ócskán először könyvtáram értékesebb darabjait. A Kemény-köteteket éppen az unokának, akinek tanára voltam azelőtt.

*S a bakelit lemezeket. Az István, a királyból
két hétig éltünk... Aztán a megszegyenítőnek
szánt Vörös Szoba. Már rég nem akartam
vonulni, piros zászlók alatt se, május elsején se.*

*D

Próbáljuk meg nagyképűség nélkül elképzelni
a kétezertízes évek derekán, májusi Vásárhelyen
egy bolyais vendiák ébren-világát, aki Igazi
csíki sört iszik és flekkent eszik a Somostetőn.
*(Hogy ma már a Somostetőn a flekken helyett
a mici a divat, s majálisozni kikényszerülünk
saját szülővárosukból a Maros mellé, Szentgyörgyre?)*

Beállok a sorba: elfoglalom végső helyemet a deákok
falánxában, az utolsó sorban. Vonulunk
karunk erejével tartva a világos kék eget,
az aranyló hadak útját. Nyolcágú napcsillag,
ezüstös holdsarló terhe alatt. Csak fehérbe öltözötten.

„Zakatoló” aktivista propaganda (1957, fotó: Molnár Edit, MTI)